Principprogram

Hämtat 2024-04-24

PIRATPARTIET

Detta är Piratpartiets principprogram – en genomgång av de principer och den ideologi från vilken vi grundar alla politiska ställningstaganden och beslut. Principprogrammet beslutas direkt av medlemmarna på partiets medlemsmöte. Principprogrammet antogs den 2 januari 2021.

0. Piratpartiet i korthet 3
1. Digitaliseringen förändrar allt 4
1.1 Svärmen istället för hierarkin 5
1.2 Kunskap som allmänning eller maktmedel 5
1.2.1 Kampen om det digitala samhällets infrastruktur 6
1.2.2 Övervakning eller transparens? 6
1.2.3 De som planerar och de som planeras 7
1.2.4 Övervakningsindustrin och vår handlingsfrihet 8
1.3 Piratpartiet – en politisk kraft för framtiden 9
2. Piratpartiets ideologi 10
2.1 Egenmakt 10
2.2 Våra värderingar 11
2.2.1 Frihet 11
2.2.2 Värdighet 11
2.2.3 Deltagande och delaktighet 12
2.3 Våra principer 13
2.3.1 Privatliv 13
2.3.2 Hållbarhet och decentralisering 13
2.3.3 Evidensbaserat beslutsfattande 14
2.3.4 Frigörandet av information, kultur, kunskap, känslor och verktyg 14
2.3.5 Transparens 15
2.3.6 Svärmekonomi 15
3. Politik för kunskapssamhället 17
3.1 Stoppa massövervakningen 17
3.2 Fri forskning och kunskap 18
3.3 Fri kommunikation 19
3.4 Digitalisera Sverige 20
3.5 Kunskapssamhällets allmänningar 21
3.6 Ett sammanhållet samhälle 22
3.7 Stärkt demokrati – insyn, deltagande, ansvar 22
3.8 Befria internet från oligopolen 23
3.9 Rättsstaten 24
3.10 Digital allemansrätt 25
3.11 Patent och andra idémonopol 26

0. Piratpartiet i korthet

Demokrati ska möjliggöra för individer med olika intressen att samexistera på ett rättvist sätt. Sådan demokrati kan inte åstadkommas enbart genom val var fjärde år, utan demokratin behöver säkras genom kontinuerliga insatser för medborgarnas möjlighet att delta – direkt och indirekt – i beslutsfattandets processer.

Den digitala revolutionen ger potential för framsteg genom att möjliggöra stärkandet av demokrati, frihet och medborgerliga rättigheter, i synnerhet yttrandefriheten och rätten att delta i beslutsfattande. Därför tror Piratpartiet på demokratins anpassning till och tillvaratagande av den digitala tidens möjligheter.

Vår ideologis kärna är att stärka individens egenmakt genom att garantera frihet, värdighet och deltagande. Vi är dedikerade till ett öppet, fritt och demokratiskt samhälle. Piratpolitikens fundament är delandet av kunskap och kultur. Vi står för tanke- och yttrandefrihet. Vår politiks syfte är att skydda och utveckla detta fundament.

Mänsklig värdighet är okränkbar. Alla har en grundläggande rätt till liv, tankefrihet, egenmakt och deltagande i samhället. Vi ska alla vara lika inför lagen. Alla medborgare ska kunna delta i skapandet av vårt samhälle, överblicka styrets processer och vara medvetna om vad som görs i deras namn. Individens rätt till privatliv är fundamental – alla ska ha frihet att bilda relationer och samarbeten utan att övervakas.

Fritt deltagande i samhället och politiken är beroende av tillgång till utbildning, vård och infrastruktur.

Vi är dedikerade till en politik som grundas i argument och sunda kompromisser. Vi vänder oss emot politik som billig underhållning. Politiken är inte ett mål i sig, utan ett verktyg för att nå konsensus för vårt gemensamma samhälleliga bästa, där olika perspektiv kan samexistera.

Digitaliseringen av samhället utgör ett viktigt steg i mänsklighetens utveckling, med konsekvenser för våra sociala liv, politiken och ekonomin. Fri kommunikation möjliggör samhällets utveckling och ny digital teknik ger möjlighet till ännu okänd potential. Endast med fritt tillgänglig information kan ansvarstagande medborgare skydda sin frihet från totalitära krafter inom och utanför staten.

Det moderna samhället kan inte längre existera utan en digital infrastruktur. Medborgare behöver därför ges möjlighet att fritt använda internet för att fullt ut delta i samhället, få tillgång till information, utbildning och kultur och delta i ekonomin, utan att övervakas eller censureras. Rätten att fritt dela med sig av information över internet är ett fundament för Piratpartiet. Att dela med sig till sina medmänniskor säkrar balanserad utveckling, utbildning och information för samhället. Vårt motto är Sharing is caring.

1. Digitaliseringen förändrar allt

Piratrörelsen är född ur en vilja att använda den tekniska utvecklingen för att förbättra samhället, grundat i frihetliga, medmänskliga värden. Vi är en rörelse som förstår att digitaliseringen förändrar politikens villkor och möjligheter. Tusentals generationer människor har levt på jorden. Bara ett fåtal har levt omgärdade av digital teknik. Digitaliseringen förändrar allt.

Allt fler saker förvandlas till datorer. Bilar är datorer med hjul idag. Flygplan är datorer med vingar. Radion är en dator med högtalare och bankomaten en dator med pengar i. Allt mer av våra liv styrs av artificiell intelligens. AI påverkar vilken väg vi tar till jobbet, vilken film vi ska titta på med våra barn på kvällen, vilken information från politiska partier vi tar del av och vem vi borde dejta.

Den digitala tekniken påverkar på djupet hur vi använder tjänster och söker information, hur vi umgås, hur vi formar våra identiteter och gemenskaper. Den ger nya möjligheter att delta i sociala och politiska processer på ett sätt som öppnar dörrar för effektivare, mer inkluderande och öppna organisationer.

Det digitala offentliga rummet är dit vi tar oss för att höra utmaningar till mediebilden och politikernas uttalanden. Det är där vi handlar. Det är där vi umgås med våra medmänniskor. Mycket av det vi tidigare har tagit för givet – hur arbete organiseras, individens rättigheter, tilltron till institutioner och vad det innebär att vara mänsklig – ifrågasätts världen runt som följd av hur vi anpassat oss till den digitala revolutionen. Digitaliseringen förändrar allt.

Den tekniska utvecklingen påverkar vad det betyder att vara människa. Våra sinnen förstärks av digital teknik. Vi kan agera över betydande geografiska avstånd genom att klicka på en knapp. Våra sociala jag sträcks ut över hela jordklotet. Tekniska verktyg ger nya möjligheter till att umgås, arbeta, träna, sova, äta och dejta. Vi är inte längre bara människor av kött och blod, utan vi består också delvis av tekniska förstärkningar.

Internet håller på att växa samman med den fysiska världen genom sensorer, kameror, bärbar teknik, smarta klockor, smarta hem, smarta glasögon med mera. I framtiden kommer vi ytterst sällan särskilja internet från den fysiska världen. När du går in i ett rum kommer du inte bara interagera med ett fysiska objekt, utan med hundratals olika uppkopplade system. Du kommer ge dem information, få information från dem, och genom er interaktion kommer rummet att formas efter dig.

Denna framtid utmanar både institutioner och politiker; de avkrävs svar på hur vi ska hantera digitaliseringens effekter på samhället, svar som de oftast saknar. Människan anpassar sig oftast snabbt till sin nya verklighet, men politiker och lagstiftning är långsammare.

Hur ska vi skydda mänskliga rättigheter i informationssamhället? Hur ska vi bevara människors autonomi när övervakning blivit en del av vår vardag? Hur ska vi upprätthålla konkurrens på de digitaliserade marknaderna? Hur uppmuntrar vi innovationer inom digital teknik och AI för mänsklighetens bästa, snarare än för snäva särintressen? Hur reglerar vi processerna för automatiskt beslutsfattande rörande till exempel socialbidrag?

Detta är frågor som föråldrade institutioner och politiker är illa lämpade att hantera. Däremot är det frågor som Piratpartiet skapades för att besvara. Med digitaliseringen finns en enorm potential för människor att öka sin frihet och värdighet, och delta i samhället. Detta är möjligheter som dagens politiker väljer att försumma.

För den som tar en titt på hur digitaliseringen ser ut idag är detta tydligt. En liten grupp företag med de facto monopol över delar av internet tjänar sina pengar på att övervaka oss och sälja möjligheten att påverka oss. Därför är de stora sociala plattformarna drivande i polariseringen av samhället.

Desinformationskampanjer och propaganda stör ut möjligheten till genuina samtal. Hemliga algoritmer skapar segregation och agerar domare utan rättssäkerhet. Kultur och kunskap låses in samtidigt som vanliga människors möjlighet att delta i det digitala samhällslivet begränsas allt mer.

Det digitala utanförskapet riskerar att bli en avgörande klyfta mellan olika grupper i samhället. Äldre, lågutbildade, fattiga och många andra grupper riskerar att lämnas utanför samhället när det digitaliseras. Den som saknar kunskap om, inte har råd med och kunna använda den teknik som krävs för att ta del av modern samhällsservice stängs ute från samhället. Den som saknar teknisk kunskap halkar efter dem som själva vet hur man till exempel skyddar sig från identitetskapningar eller söker information på nätet.

1.1 Svärmen istället för hierarkin

Vi ställs som samhälle inför allt svårare och mer komplicerade utmaningar. För att möta dem behöver vi kunna samarbeta på smartare sätt och i större grupper. 1900-talets hierarkiska, slutna strukturer kommer inte åstadkomma lösningar på 2000-talets problem. Piratpartiet anser att lösningar på dessa problem bäst utformas i decentraliserade, öppna system där fler kan delta, samarbeta och lära sig. Dessa nätverk av människor, stärkta av teknikens möjligheter till kollektiv intelligens, kallar vi för svärmar. Vi behöver utnyttja tekniska verktyg som internet för att kunna samarbeta smartare.

Det är inte genom hierarkiska strukturer som man kan organisera all världens kunskap på ett lättillgängligt och billigt sätt, utan genom öppna processer som gör det enkelt för många personer att samarbeta utan styrning. Wikipedia är en bättre encyklopedi som har mer uppdaterade artiklar om fler ämnen med högre tillförlitlighet än till exempel Nationalencyklopedin.

Något ännu mer komplicerat är operativsystem för datorer. Trots det är Linux ett operativsystem som kan köras på nästan alla datorer och som är fritt och gratis att kopiera och anpassa. Linux har kunnat skapas tack vare att vem som helst kan bidra till systemet, utan att behöva inordna sig i ett specifikt företags hierarki.

Det är genom liknande svärmar – som öppna, smarta kollektiv – vi behöver organisera oss för att möta framtidens utmaningar. Lärare behöver bilda svärmar för att dela och utveckla undervisningsmaterial och -metoder i öppna plattformar, resenärer för att bidra med information till planering av kollektivtrafiken, et cetera.

1.2 Kunskap som allmänning eller maktmedel

Historiskt har kunskap varit ett privilegium som tillhört ett fåtal, inlåst bakom ekonomiska, juridiska och fysiska hinder. En liten grupp har kunnat producera, ta del av och agera utifrån kunskapen som samhället skapat. Prästerskap, gillen, hemliga poliser är några som genom historien på det här sättet kontrollerat samhällets kunskap.

Digital teknik gör att vi idag kan kopiera och dela kunskap och kultur helt gratis; det finns ingen produktionskostnad för en digital bok när den väl är skriven, och vetenskapliga resultat kostar inget att dela. De hinder som ställts upp – upphovsrätt, patent, och så vidare – är inte motiverade som garanter för investeringskostnader, utan fungerar idag som verktyg för att skaffa makt och egen vinning.

För oss pirater är det självklart att kunskap är en allmänning, något som vi handhar gemensamt. Kunskapen ska tillhöra oss alla och inte användas som ett maktmedel.

1.2.1 Kampen om det digitala samhällets infrastruktur

I det digitala samhället är kunskap basen för både ekonomi och offentlig service. Den som kan kontrollera kunskapens infrastruktur kontrollerar därför också samhället.

För bonden som ville anpassa sin traktor till sina lokala förhållanden var det förr möjligt att öppna motorn och med tillräcklig mekanisk kunskap förändra hur traktorn fungerade. Dagens traktorer är däremot datorer med hjul, och programmen som körs på datorn är olagliga att läsa eller förändra. Bara för storföretagen som kan sluta avtal med traktortillverkarna är anpassningar möjliga. Jordbrukssektorn centraliseras allt mer och det är informationspolitiken som är i bakgrunden till förloppet. Patent tas på viktiga gener i grödor för att ge motstånd mot vissa skadedjur, till exempel. Patent tas också på hela grödor, så att bara vissa företag tillåts odla vissa sorters potatis. Den bonde som sätter fel sorts potatis i jorden kan följaktligen bli skyldig miljoner i skadestånd.

Läkemedelsföretagens vinster beror inte på maskiner som är överlägsna konkurrenternas, utan på patent- och forskningsportföljer.

Dagens småföretagare är helt beroende av teknisk infrastruktur som de inte har insyn i eller kontroll över. Förr svor bönder över plötslig missväxt som förstörde årets skörd; idag förbannar småföretagare digitala plattformar för att de slutat visa företagarens varor för potentiella kunder, utan istället visar plattformsägarens egna produkter.

Nya lösningar och innovationer uppstår när kunskap sprids och tusen blommor blommar i försök att ta tillvara på den. Låses kunskap och information in och endast får användas för enskilda syften så hämmas utvecklingen. Informationsfrihet ger välstånd genom att skapa förutsättningar för mer kunskap och fler innovationer. Det gynnar såväl den som vill starta ett företag som den som vill köpa en hållbar glödlampa.

De som kontrollerar information, AI och digital infrastruktur kommer att få mycket stort inflytande över hur framtidens institutioner och samhälle formas. När skolor använder digitala läroplattformar kan de som skapar plattformarna styra den praktiska läroplanen. Om alla sjukhus använder en viss AI för att identifiera cancer i patienter kommer bara den som har tillgång till programmet kunna avgöra vilka tecken på cancer som ska kännas igen. Ifall bussarna kör sig själva bestämmer tillverkaren hur de ska köra.

De främsta konflikterna i 1900-talets industriella samhälle gällde kontrollen över arbete och industrier och fördelningen av det producerade. I vårt digitala 2000-tal kretsar istället de stora konflikterna runt tillgången till och kontrollen över information, kunskap och teknisk infrastruktur.

1.2.2 Övervakning eller transparens?

I det digitala samhället samlas information hela tiden i system som genererar kunskap. Men för vems gagn? Det är skillnaden mellan övervakning och transparens.

Föreställ dig att du står och väntar på bussen. Du vill veta när nästa buss kommer till din hållplats, medan bussföretaget vill veta var du befinner dig. Informationsflödets riktning avgör ifall det rör sig om transparens eller övervakning.

Att samla in information för att anpassa stadens kollektivtrafik eller informera stadsplaneringen är inte något problem. Informationsinsamling blir till övervakning först när du inte kan välja att undvika den, inte har insyn i den eller inte får ta del av de värden som den skapar.

Vi vill att tekniken ska användas för ditt bästa som medborgare. Detta vill vi åstadkomma med öppenhet och transparens, decentralisering av informationsinsamlingen och bättre konkurrensmöjligheter. Informationsinsamling för det gemensamma bästa, och inte övervakning.

1.2.3 De som planerar och de som planeras

Den som övervakar använder kunskapen som ett maktmedel för att kunna planera andra individers liv. Piratpartiet arbetar för ett samhälle där människor inte planeras utan har makt över sina egna liv.

Övervakning möjliggör detaljstyrning, nedmontering av frihet och inskränkt autonomi. Övervakningens informationsflöde skapar därigenom en grupp som planerar och en grupp som planeras. Denna uppdelning syns tydligt i hur digitaliseringen förändrat arbetet, där många arbetare tidigare åtnjöt relativ frihet under arbetsdagen och förutsägbarhet i sina arbetstimmar, medan man idag har osäkra timmar och är under konstant övervakning.

Under det tidiga 2000-talet har många varnat för att automatiseringen kommer göra oss arbetslösa. Men även om robotarna såklart i viss utsträckning faktiskt ersätter arbetare, så maskerar dessa varningar den verkliga automatiseringskrisen. Robotarna har inte ersatt arbetarna, utan har genom total övervakning och kontroll möjliggjort för sina ägare att planera arbetarnas agerande. Relativ frihet och autonomi ersätts med konstant övervakning och kontroll. Med billig övervakningsteknik och avancerad AI har automatiserade mellanchefer kunnat gå in och styra arbetarnas vardag i detalj.

Robotarna övervakar städare, berättar för dem vilka rum som ska städas och hur fort. De övervakar hur många rader kod per minut som programmerare skriver. De lyssnar på telefonsupportens samtal och berättar vad som ska sägas, på vilket sätt och när. AI lägger schema och styr arbetstempo för hemtjänsten, ser till att inga pauser finns för förtroliga samtal med brukarna. Robotar sparkar automatiskt improduktiva lagerarbetare. Algoritmer planerar fraktförares rutter och övervakar så att de lyder order.

Särskilt i offentlig sektor har detta blivit ett akut problem i Sverige. Genom övervakning och automatisering maximeras specifika mätvärden och det mänskliga bemötandet effektiviseras bort. För både den som tar emot offentlig service och den som administrerar den försvinner friheten och autonomin.

Även en något större grad av frihet kan betyda mycket mer värdighet.

Företagen som följer i automatiseringens spår förvandlas ofta till samma form: de har en stor mängd lågavlönade arbetare utan säker anställning, och en liten mängd högt avlönade arbetare som designar och styr robotarna. En kraftig hierarki som möjliggörs av övervakningens verktyg.

När lastbilschaufförernas jobb till slut automatiseras lär de alltså inte bli arbetslösa, utan istället reduceras till att under kraftig övervakning åka med sina nu självkörande lastbilar för att hjälpa till vid problem. Deras lön sjunker, mängden kunskap som behövs i arbetet minskar och de blir enklare att ersätta.

Istället för ett kunskapssamhälle får vi ett samhälle där kunskapen effektiviseras bort.

Vi har oroat oss för att AI och robotar skulle utrota mänskligheten. Vi borde oroa oss för att de istället utrotar vår mänsklighet.

1.2.4 Övervakningsindustrin och vår handlingsfrihet

Idag kontrollerar övervakningsindustrin stora delar av samhällets informationsflöde och använder kunskapen som de utvinner därifrån till att försöka styra vårt beteende. Kampen om kunskapen är också kampen om vår frihet.

Idag kontrollerar de stora teknikföretagen stora delar av samhällets informationsflöde. Med hjälp av en enorm övervakningsapparat – appar, telefoner, mikrofoner, enkäter, register och så vidare – bygger man upp ett system för att avgöra social kreditvärdighet (social credit score), vilket bland annat innefattar hur pålitliga vi är, hur troligt det är att vi betalar tillbaka lån, vår brottsbenägenhet, vår sexualitet eller vilken typ av reklam som kan lura oss. Dessa företags ekonomiska imperativ är att nå större och större säkerhet om framtiden, för att mer preciserat kunna förutsäga våra beteendemönster och individers personligheter.

Vad ger säkrast förutsägelser om framtida beteende? Möjligheten att gå in och påverka det direkt, istället för att bara observera det. Detta är övervakningsindustrins logiska slutpunkt. I det digitala samhället utsätts vi därför ständigt för små förändringar i våra miljöer, för påminnelser från appar, belöningsfunktioner och så vidare i syfte att undermedvetet påverka oss, så att vi beter oss “rätt”, så som maximerar vinst och bevarar status quo.

Rätten till ett privatliv är mer än bara möjligheten att skydda sig själv och sin privata information från angripare. Privatlivet är också en hörnsten i ett samhälle där vi värderar människors autonomi och en öppen demokrati. Det handlar om möjligheten att välja, att agera fritt.

Piratpartiet vill skydda möjligheten att avvika från normen, att bete sig oförutsägbart, att få planera sitt eget liv. Vi är alla olika, och våra olikheter är en tillgång. Aktörer som vill att vi ska vara förutsägbara försöker istället likrikta och planera oss. Därför bekämpar vi dem.

Genom att bekämpa övervakningsföretagen såväl som myndigheternas övervakning skyddar Piratpartiet inte bara människors privatliv, utan också deras möjlighet att leva fria liv.

1.3 Piratpartiet – en politisk kraft för framtiden

Världen förändras. Digitalisering, automatisering och omställningen till ett hållbart samhälle sker nu. Där andra använder den tekniska utvecklingen för att kontrollera, utnyttja och splittra använder vi den för att bygga gemenskap, sprida kunskap, möjliggöra innovation och skapa livskvalitet.

Piratpartiets samhälle präglas av frihet, öppenhet och medmänsklighet. Här känner du handlingskraft att påverka ditt liv och din omgivning, för makten är transparent och du är delaktig. Tillsammans bygger vi vår integritet, frihet och framtid.

Vårt samhälle behöver en politisk kraft född ur det digitala samhället. En kraft som inte fastnar i 1800-talets politiska idéer och 1900-talets samhällsproblem, utan som angriper 2000-talets komplexa utmaningar. Vi behöver kämpa idag för att digitaliseringens möjligheter inte ska gå förlorade i den övervakningsdystopi som vi är på väg mot. Vi behöver en politisk kraft för att befria människan och bygga ett kunskapssamhälle; en rörelse som har en strategi för att välja och hantera förändringar, och ge utrymme för allas kunskap, på och utanför nätet.

Piratpartiet vill vara en politisk kraft för ett samhälle som bygger på egenmakt, frihet, värdighet och deltagande.

Alternativet är ett övervakningssamhälle där de som planerar – en grupp inom stater och globala konglomerat – har total insyn i de som planeras liv och noggrant styr vilken information som dessa får ta del av, vilka handlingsmöjligheter de har och hur de förväntas agera. Kunskap är makt, och en total informationsasymmetri leder till total maktasymmetri.

Teknisk utveckling utgör en enorm potential för att förbättra människors liv, för att angripa sociala problem, miljöutmaningar och inte minst för att göra både privat och offentlig service effektivare och mer anpassningsbar. Från integration till nedskräpning till demokratiska underskott kan tekniken användas för positiv förändring. Det skulle utgöra den största källan till samhälleliga framsteg på decennier.

Välkommen ombord.

2. Piratpartiets ideologi

2.1 Egenmakt

Piratpartiet värnar varje individs möjlighet att ha makt och inflytande över sin egen livssituation, sina arbetsuppgifter, sin närmiljö, sin lokalpolitik et cetera. Vi kallar detta för egenmakt. Varje individ ska ha rätten att själv fatta beslut om sitt liv, utan att dessa beslut behöver vara korrekta enligt någon annan, så länge de inte inskränker andras frihet. Vi tror att varje individ själv är bäst lämpad att bedöma konsekvenserna av sina val.

För att individer ska ha en faktisk möjlighet att styra över sina liv behöver de också få uppmuntran och stöd i att lära sig de kunskaper och de erfarenheter som krävs för att vara – i bred mening – självförsörjande eller självtillräckliga. Individer ska få det stöd som krävs för att de sedan på egen hand och gemensamt med andra kan överkomma problem i sina liv. Människor har av naturen agens, vad vi politiskt behöver göra är att släppa fram den. Så får vi ett starkare, friare samhälle.

När individer som själva är autonoma och självtillräckliga kan samarbeta i gemenskaper har de större möjlighet att ta kontroll över sina villkor och uppnå sina gemensamma mål. Dessa gemenskaper är vad vi kallar svärmar. De kan vara allt från en bostadsrättsförening, en fotbollsklubb, ett fackförbund, till gruppen som utvecklar ett open source-projekt.

Den som förlorar sin egenmakt till en avlägsen, centraliserad, tvingande institution tar skada av detta. Det inducerar passivitet, leda, nedsatt hälsa, depression och så vidare. Den som upplever att den inte har möjlighet att påverka sin situation lär sig att vara hjälplös, istället för en aktivt deltagande samhällsmedborgare. De nuvarande sociala trygghetssystemen tvingar ofta in de drabbade i ovärdiga övervakade och tvingande situationer som berövar dem egenmakten.

Piratpartiet motarbetar därför alla tendenser till att medborgaren ska tvingas luta sig tillbaka som en passiv, desillusionerad person. Vi värderar istället högt att individer ska kunna utöva sin egenmakt som aktiva samhällsmedborgare. Vår politiska uppgift är att skapa förutsättningar för egenmakt genom att förstärka individens frihet och värdighet, samt förbättra möjligheterna till deltagande. Det genererar bättre möjligheter för ansvarstagande och aktiva individer att skapa egenmakt för sig själva och sina svärmar.

2.2 Våra värderingar

2.2.1 Frihet

Frihet är ett nödvändigt villkor för egenmakt. Frihet är vår möjlighet att utforska nya vägar och avvika från normen, vår förmåga att se nya, annorlunda möjligheter och att också kunna välja dem.

Vår frihet avgörs av de maktrelationer vi lever under. Asymmetriska maktrelationer leder till att någon aktör – individ eller institution – har möjligheten att kontrollera andras kroppar eller tankar. Sådana maktrelationer begränsar vår frihet genom att påverka våra val. De begränsar oss till och med genom att styra oss mot vad vi uppfattar är de alternativ enda vi har att välja mellan.

Vi föds in i många sådana maktrelationer, som formar de sedvanor, normer, fördomar och vardagsrutiner vi växer upp i. Dessa maktrelationer är inte alltid av ondo, men behöver begränsas av förutsägbarhet och transparens. Om man inte kan lämna och forma maktrelationer på eget initiativ är man inte fri.

För att stärka vår frihet behöver vi sprida makt mellan flera olika institutioner, aktörer och individer. Ingen enskild aktör eller sammanslutning av aktörer ska ensam ha makten att begränsa individers frihet genom att styra dess valmöjligheter och vilja.

För att du ska vara fri att säga något måste det finnas mer än en person eller institution som kontrollerar medlen med vilka du kan säga saker (TV, radio och så vidare). Annars styrs dina valmöjligheter av denna enda person eller institution. På samma sätt är du bara fri att lära dig något om det finns mer än en aktör som kontrollerar kunskapen och möjligheterna att tillskansa sig den. Fri information garanterar vår frihet.

Vill du tillverka något som kräver en viss råvara? Din frihet att göra det är beroende av att flera aktörer handlar med just den råvaran. Vill du köpa en viss vara? Din frihet att göra det är beroende av att flera försäljare finns, så att ingen på eget bevåg kan neka dig köpet på godtyckliga grunder. Konkurrensutsatta marknader garanterar vår frihet.

Vi kan aldrig som människor leva helt utanför maktrelationer, men vi kan anstränga oss för att de som kvarstår präglas av symmetri, förutsägbarhet, reglering och transparens. Vi vill se maktrelationer som tillåter förändring, tillåter nyheter, tillåter individer att se nya möjligheter och valalternativ.

Om vi samarbetar som egenmäktiga medmänniskor och vi hjälps åt för att stärka varandras valmöjligheter genom god utbildning, tillgång till information och grundläggande materiellt välstånd, samtidigt som vi ser till att inte inskränka individens egenmakt, då är vi fria.

2.2.2 Värdighet

Varje människa har samma grundläggande rätt till värdighet, integritet och en skyddad privat sfär. Alla ska kunna tro vad de vill och förtjänar fullständig frihet att ta del av, använda och berika vår gemensamma kultur och kunskap. Staten skall inte vara fördomsfull utan bemöta alla medborgares synsätt med respekt utifrån deras individualitet, oavsett ursprung eller livssituation.

En hörnsten för den mänskliga värdigheten är vår moraliska agens. Vi kan välja våra handlingar och i viss mån förutsäga deras konsekvenser. Värdighet är att bemötas utifrån denna agens av våra medmänniskor och samhälle. En människa med värdighet belönas för sina goda handlingar och

straffas för sina onda handlingar. Den som i hög grad tvingas, styrs eller uppmanas till ett visst beteende förlorar sin agens och därför också sin värdighet.

Värdighet innebär till exempel att brukare av hemtjänsten bemöts som individer utifrån sina egna livssituationer, att föreningar inte ska använda sina medlemmars inflytande i andra syften än medlemmarna gick med för, eller att arbetsgivare inte försöker styra de anställdas politiska åsikter.

En värdig politiker är en som agerar i medborgarnas intresse istället för olika särintressens agendor och visar förtroende för medborgarna genom att vara öppen och ärlig. Värdiga medborgare behandlar å sin sida politikerna med respekt och kräver bara att de gör sådant som är möjligt och respektfullt mot andra medborgare.

Värdighet är slutligen också att få känna sig och behandla andra värdigt. Alla människor ska kunna känna självaktning. Värdighet upprätthålls genom ömsesidig respekt.

2.2.3 Deltagande och delaktighet

Piratpartiet tror på ett samhälle som präglas av medborgarnas möjlighet att i bred mening vara deltagande och delaktiga. Individens deltagande i det offentliga samhället är en viktig del av ett vital demokratiskt styre. Varje människa ska kunna vara delaktig i de beslut och de processer som påverkar dem mest.

Vill vi stärka individers möjlighet att delta i vårt samhälles sociala, juridiska, politiska, kulturella och ekonomiska processer. Lagen ska till exempel vara tillgänglig, förutsägbar och meningsfull för vanliga människor, och inte något som bara kan hanteras av jurister. För den som vill måla en tavla, måste det vara tydligt ifall målningen utgör ett intrång i upphovsrätten eller inte eller blandningen av färger skyddas av patent. När invidivder är osäkra på vad som är lagligt och tillåtet begränsar de sin genom självcensur.

Piratpartiet ser digitaliseringens möjligheter för att stärka människors delaktighet i samhället. En kommun kan till avsätta en del av budgeten för beslutande medborgarinitiativ, så att medborgarna kan lägga sina egna förslag för allmän omröstning.

Deltagandekulturen har stärks av internet och digital teknik, som sänkt trösklarna för vanliga människor att själva skapa, sprida och remixa kulturella uttryck. Piratpartiet värnas människors möjlighet att vara aktiva deltagare i vår gemensamma kultur istället för att vara passiva mottagare.

2.3 Våra principer

2.3.1 Privatliv

Alla människor har en grundläggande rätt att själva bestämma vilka delar av sina liv de vill lämna ut till andra, och vilka de vill hålla för sig själva. Alla har en rätt till integritet. Respekt för alla människors personliga integritet är nödvändig för att människor ska leva ett värdigt liv, våga delta i samhället och kunna säga vad de tycker.

Rätten till ett privatliv är dock större än bara individen. Integritet är också något kollektivt. Även om du inte har något att dölja, så kan din granne ha det. Data som samlas in om dig kanske inte används specifikt “mot” dig, men som en del av massiv övervakning kan informationen om dig bli ett verktyg i olika typer av maktutövning som också drabbar dig. Det är bara genom att skydda varandra som vi kan skydda oss själva. Intrång i andras privatliv leder till angrepp på din frihet, och intrång i ditt privatliv leder till angrepp på andras frihet. Rätten till ett privatliv är därför också en kollektiv nytta som är logiskt och moraliskt omöjlig att separera från möjligheten för människor att utöva egenmakt.

2.3.2 Hållbarhet och decentralisering

Piratpartiet eftersträvar en pluralism i den bemärkelse att samhället och dess uppbyggnad ska inkludera människor med olika livsvillkor och erfarenheter, och att alla medborgares perspektiv ska beaktas. För att kunna uppnå denna pluralism måste alla medborgare få tillgång att på lika villkor delta i samhällslivet.

Pluralism är viktigt för samhällets överlevnad och utveckling. Det förhindrar att man fastnar i grupptänk, stärker motståndet mot maktmissbruk och hjälper oss att motverka ekokammare, polarisering och andra fenomen som för oss närmare ett intolerant samhälle. Detta gäller samhället och våra olika system, såväl mänskliga som tekniska. Pluralism hindrar till exempel teknologiska monopol eller biologiska monokulturer.

Pluralism uppnås genom decentralisering. Genom decentraliserade strukturer delas makten i samhället upp mellan olika nätverk och individer. Decentraliserade strukturer är som regel hållbarare, effektivare och mer demokratiska än centraliserade. Därför bekämpar pirater alla tendenser till monopol som inte står på väldigt stadig grund.

Vi behöver ett robust samhälle som kan motstå påfrestningar av olika slag. Vi behöver en infrastruktur som kan motstå oväntade och väntade förändringar, katastrofer och påfrestningar. I takt med att infrastrukturen blir allt mer beroende av digital teknik och internet hamnar sålunda IT-säkerhet i fokus för nationell säkerhetspolitik. Vi behöver resilient, transparent digital infrastruktur. Makt korrumperar, och ett hållbart samhälle behöver därför vara byggt för att sprida ut makt så att enskilda personer inte kan förstöra samhället på eget bevåg.

I ett resilient samhälle placeras resurser i systemets utkanter, istället för centrum. Elnät, telefonnät, vägnät och annan infrastruktur ska konstrueras så att den inte är beroende av kontakt med en central punkt. Så skapas redundans och möjlighet att snabbt och effektivt svara på utmaningar. I internet-sammanhang är detta känt som distribuerade nätverk, snarare än centraliserade sådana.

Istället för att möjligheten att reparera saker lagligt begränsas till enskilda aktörer ska alltså flera oberoende aktörer ha möjligheten att laga sådant som behöver fungera. Sjukhus, skolor och samhällelig infrastruktur är för viktiga för att vara beroende av enskilda leverantörers välvilja och överlevnad. I dagens samhälle är vi fullständigt beroende av avancerad teknik; det beroendet kräver att vi bygger resilienta system runt användandet av tekniken.

För att vi ska kunna göra det behöver vi ha en stor mängd tekniker som har kunskapen, informationen och den lagliga rätten att underhålla och bygga vår tekniska infrastruktur. Idag låses den information som behövs in bakom upphovsrättsliga skyddsmekanismer och trögrörliga avtal; den borde istället delas öppet.

Att låsa in information gör vårt samhälle mindre hållbart samt mer centraliserat, och därför mer sårbart.

2.3.3 Evidensbaserat beslutsfattande

Piratpartiet anser att alla lagar måste vara nödvändiga, effektiva, proportionerliga och byggda på evidens. Sådana lagar är grunden för ett rättssäkert samhälle. Lagstiftning ska föregås av gediget utredningsarbete vars uppgift inte är att föregå den önskade slutsatsen, utan bistå med viktigt underlag för lagstiftningen. Lagstiftning bör också följas upp av en lika gedigen utvärdering.

I vårt samhälle ska lagar upprätthållas jämlikt och korruption och lobbyism bekämpas till förmån för demokratiskt styre. Rättssäkerhet och fungerande demokratisk lagstiftning är grunden för att medborgare ska vara trygga i att de inte kommer behandlas godtyckligt och orättvist av staten och för att de ska kunna bestrida sådan behandling när den förekommer.

Beslutsfattande måste präglas av tillgänglighet, öppenhet och transparens och vara möjligt att granska utifrån. Alla måste ha rätt att slå larm om missförhållanden utan att riskera repressalier. Dessa principer måste bevakas på alla nivåer (kommun, landsting, stat, samt mellan- och överstatliga samarbeten och i vissa fall även inom privat sektor) och innebär särskilda utmaningar för politiken på EU-nivå. Visselblåsare, fri och oberoende journalistik och beslutande system (såväl mänskliga som tekniska) som är möjliga att granska är hörnpelare för ett piratpartistiskt samhälle.

2.3.4 Frigörandet av information, kultur, kunskap, känslor och verktyg

Piratpartiet uppmanar alla att skapa, förändra och utbyta verktyg, information, kultur, kunskap och känslor utan att först behöva fråga någon om tillåtelse. Ingen ska ha makten att stoppa någon annan från att göra detta.

Alla ska ha möjlighet att fritt skaffa information i samhällsfrågor, och att göra sin röst hörd i samhällsdebatten. Yttrandefriheten är en omistlig del av demokratin, och precis lika omistligt är möjligheten att kommunicera med andra fritt, anonymt och hemligt.

Kulturen berikar våra liv och är en viktig del av ett samhälle som är sunt och roligt att leva i. Piratpartiet anser därför att det är viktigt att så många människor som möjligt får tillgång till att delta i ett rikt och varierat kulturutbud, och att vi ska bejaka och stödja de tekniska verktyg som kan göra detta möjligt.

Den kunskap vi har idag har uppkommit genom en lång rad insikter, erfarenheter, upptäckter och experiment, gjorda under hela mänsklighetens historia av ett oräkneligt antal människor. Kunskap är därför inget som kan ägas av en person eller en grupp. Fri kunskap öppnar dörrar för alla att växa som människor och berika sina egna och andras liv.

Människors fria kommunikation och utbyte av verktyg, information, kultur, kunskap och känslor ses som ett hot av många politiska och ekonomiska makthavare. Genom begränsningar av den fria kommunikationen, övervakning och repressalier vill de av olika anledningar och med olika motiveringar begränsa det utbyte av tankar, idéer, kunskap och uttryck, som genom hela historien varit grunden för mänsklighetens utveckling. Piratpartiet tar upp kampen mot dessa makthavare.

2.3.5 Transparens

Varje medborgare ska ha möjligheten att undersöka hur myndigheter använder den makt som ges till dem av folket. Myndigheterna ska inte ställa krav på till exempel identifiering eller oproportionerlig betalning för att villkora sådana möjligheter. Om inte alla medborgare har rätten och möjligheten att utkräva ansvar från de styrande, så har ingen medborgare det.

Modern informationsteknik möjliggör för medborgare att ta del av och sprida stora mängder information som tidigare reserverades för experter, specialister och myndigheter. Med hjälp av denna information stärks medborgarnas egenmakt. Utan transparent maktutövande kan inte människor och svärmar påverka och delta i samhället. Vår grundläggande princip är att ju mer makt en person eller ett nätverk besitter, desto mer transparent måste den eller det också vara för allmänheten i sitt maktutövande. Privatliv för den enskilde, transparens för den mäktige i sin maktutövning.

2.3.6 Svärmekonomi

Människor har inte längre ett jobb hela sina liv. Istället byter vi arbete flera gånger under livet och blandar avlönat och frivilligt arbete med drift av egna företag. Människor med specialintressen kan genom den moderna informationstekniken på ett helt annat sätt än tidigare finna varandra, och dela med sig av kunskap, idéer och erfarenheter. Genom människors ideella aktiviteter samlas därmed kunskap och kompetenser, som tidigare krävt stora professionella organisationer för att åstadkomma och upprätthålla. Många människor kan uppleva en ännu större mening än tidigare i sitt ideella arbete. Ännu viktigare är att sådant oavlönat samarbete skapar stora värden, som i slutänden kan komma hela samhället till del. Samhällets strukturer måste därför förhålla sig till att en växande del av värdet i samhället skapas genom oavlönat arbete i allt från traditionella folkrörelser till nätbaserat svärmande. En ekonomisk grundtrygghet oavsett var och hur man väljer att arbeta skulle främja sådana insatser.

Piratpartiet anser att ekonomin bör vara så decentraliserad som möjligt. Vi värnar fria marknader med en pluralitet av konkurrerande aktörer som bäst försöker möta samhällets och enskildas behov. Det kräver en decentraliserad marknad med vissa regleringar. Staten ska inte ge privilegier till vissa företag, organisationer eller privatpersoner. I den mån det är relevant för medborgarna att gemensamt äga något, till exempel vid naturliga monopol, ska de ägas av staten med möjlighet för privata företag att driva infrastrukturen. Skattepengar ska gå till grundläggande infrastruktur och inte till att rädda företag som av sina egna misstag går under; deras förluster ska inte socialiseras när deras vinster förblir privata.

Detta gör bekämpandet av monopol och oligopol till kärnan av svärmekonomin. Piratpartiet vill ta bort verktygen som oligopolen använder för att säkra sin makt, exempelvis patent, upphovsrätt, övervakning och korruption. Detta är av yttersta vikt för den fria marknaden. Regleringar av företag kan vara nödvändiga, exempelvis för att begränsa industriers utsläpp.

För att respektera medborgarnas värdighet ska en svärmekonomi skydda möjligheten för människor att trygga sin grundförsörjning. Ingen människa ska heller för evigt vara försatt i skuld. Därför behövs

skuld- och pantbegränsningar inom en svärmekonomi. Piratpartiet vill att så många personer som möjligt ska vara aktiva deltagare i den produktion som är grunden för vårt samhälleliga välstånd. Därför vill vi ha enkla och tydliga regler, effektiv och minimal byråkrati och utnyttja digitaliseringen för att förenkla friktionsfritt deltagande i ekonomin.

3. Politik för kunskapssamhället

3.1 Stoppa massövervakningen

Demokrati är inte bara rätten att rösta. För att kunna göra ett välinformerat val måste man fritt kunna inhämta och sprida information och tala öppet eller anonymt om samhällsutvecklingen, utan att riskera repressalier. Allmän och slentrianmässig övervakning och begränsningar gör inte skillnad mellan dem som faktiskt begått brott och oskyldiga människor. Det som motiveras som ett skydd mot terrorister eller brottslingar blir därför ofta i själva verket ett hot mot integriteten och det öppna samhället. Att svenska staten övervakar praktiskt tagit alla telefonsamtal och all användning av internet är en kränkning av samma slag som när tidigare samhällen öppnat fysiska brev eller placerat mikrofoner under cafébord.

Övervakningen hämmar fri spridning av information. Exempelvis leder den till att journalister får svårt att garantera anonymitet åt sina källor, vilket begränsar deras förmåga att granska makthavare. Även möjligheten för privatpersoner att förbli anonyma när de diskuterar på internet skadas. Det innebär att många människor som på olika sätt inte följer normen kan skrämmas till tystnad. Många viktiga röster riskerar därmed att aldrig bli hörda.

Slentrianmässig övervakning erbjuds allt oftare som ett sätt att behandla symptomen på samhällets problem istället för att man tar sig an problemens underliggande orsaker. Vi erbjuds kameraövervakade gator och torg, istället för traditionellt polisarbete som är långt mer effektivt. Äldre människor erbjuds kameraövervakade sovrum som en ersättning för mänsklig hjälp och kontakt.

Vi vill skydda medborgare från massövervakning. Det innebär att vi vill riva upp de svenska övervakningslagarna och stärka de lagar om dataskydd som skyddar medborgares personuppgifter. Idag är utgångspunkten att allting du gör i det digitala samhället övervakas; men utgångspunkten borde istället vara att du skyddas från övervakning.

Piratpartiet anser att fri kommunikation och rätten till privatliv är viktiga grundpelare för demokratin och att varje människas integritet och privatliv måste värnas. Övervakning och andra intrång på den personliga integriteten ska bara få ske vid grundad misstanke om grova brott, och efter individuell prövning. System som människor använder i sin vardag (för exempelvis betalning och passering) ska utformas så att man undviker eller minimerar mängden bevarade elektroniska fotavtryck. Mänsklig social närvaro i samhällsservice ska inte ersättas med elektronisk övervakning.

3.2 Fri forskning och kunskap

anpassa gamla efter nya förhållanden. Friare informationsflöde har varit en viktig orsak till de senaste årtiondenas snabba tekniska utveckling, och till att en stor andel av världens befolkning har kunnat ta del av denna. I vårt land spelar lösningar med öppen källkod en viktig roll för många framgångsrika IT-företag och ett växande antal företag i andra branscher avstår medvetet från att ta patent. Fri användning av information kan alltså ingå i livskraftiga affärsmodeller och ökar möjligheterna för utvecklingens frukter att komma även fattiga nationer och individer till del.

Den tekniska utvecklingen har också lett till en stor möjlighet till utjämning av tillgången till kunskap, med hjälp av informationstjänster som Wikipedia och Sci-Hub. Miljoner barn och ungdomar har nu tillgång till stora delar av mänsklighetens samlade kunskap. Om ingen annan utbildning finns tillgänglig har de möjlighet att utbilda sig själva och ta kontrollen över sina liv. Men en viktig del av mänsklighetens kunskap är ännu inlåst, nämligen forskningen. Forskningsartiklar är instängda bakom dyra betalväggar som håller den som ett privilegium för en liten grupp människor, istället för att sprida kunskapen så fritt som möjligt. De individer som tagit på sig att göra kunskapen fri riskerar idag åratal i fängelse och livsomstörtande skadeståndsbelopp.

Piratpartiets politik är att forskning och kunskap ska vara så fri som möjligt, för alla att ta del av. Därför ska all forskning som finansieras med offentliga medel publiceras fritt för allmänheten och inte låsas in bakom vare sig licens- eller betalväggar. Allt som utvecklas genom denna process ska vara fritt att återanvända och täckt av fria licenser. Muséers, arkivs och biblioteks samlingar ska digitaliseras och öppnas, insamlad statistik ska vara enkel att ladda ner och bearbeta. Förföljelsen av dem som sprider kunskap i strid med upphovsrätten ska stoppas.

3.3 Fri kommunikation

Tack vare den moderna informationstekniken behöver människor inte längre förlita sig på officiella pressmeddelanden eller traditionell nyhetsrapportering. Man kan följa händelseutvecklingen i realtid genom folkets egna ögon. Det innebär att färre övergrepp kan ske utan att uppmärksammas och att olika former av humanitär hjälp kan skickas tidigare. Tack vare nya möjligheter att kommunicera snabbt och lätt med varandra kan människor organisera sig på nya sätt mot diktatur och förtryck.

Även i Sverige gynnar den allt friare kommunikationen demokratin. Nya möjligheter öppnas för människor att vara en del av det politiska samtalet. Förr hänvisades de flesta vänligt men bestämt till insändarsidornas dunkel. I dag har nästan alla möjlighet att på många olika sätt delta i samhällsdebatten. Rätten och möjligheten att vara anonym gör att ingen behöver frukta repressalier, vilket är viktigt, ty varje gång människor av olika skäl lämnas utanför det demokratiska samtalet undermineras det. Ett aktivt arbete för delaktighet gör istället demokratin starkare.

Fri kommunikation ökar också kraven på makthavare. Information om maktmissbruk och övertramp, som tidigare kunde döljas, kan idag spridas snabbt mellan människor. Detta kommer på sikt att driva fram mer transparens och öppenhet från makthavarnas sida.

Piratpartiet anser att den fria kommunikationen ska fredas och att meddelarskyddet ska stärkas, gälla alla medier och gälla oavsett arbetsgivare. Möjligheten att vara anonym i det offentliga samtalet ska bevaras. Detta är viktigt eftersom samhällsdebatten måste vara inkluderande om demokratin ska vara på riktigt.

3.4 Digitalisera Sverige

Idag tvingas de som arbetar i offentlig sektor ofta använda dussintals olika inkompatibla och delvis överlappande IT-system, med bristfällig support, dyra upphandlingskontrakt och otroliga underhållskostnader. Vi har fortfarande inget fungerande system för statlig digital identifiering. Myndigheter utnyttjar inte digitaliseringen för att underlätta för medborgare. Vi har ett akut behov av att bygga ett nytt digitaliserat Sverige, och det bygget vill Piratpartiet leda.

Vi vill att offentlig sektor ska digitaliseras så att den kan dra nytta av öppen och kollaborativ teknik för att stärka medborgares egenmakt och möjlighet att bidra till offentlig sektors utveckling. Digitaliseringen ska vara en öppen och transparent process.

Alla offentliga IT-system ska byggas på principen om fri mjukvara – program som kan användas, förbättras och anpassas fritt av alla. Det kommer ge oss robustare, billigare, säkrare och på sikt bättre anpassad digital infrastruktur till vårt samhälle. Dessutom bevarar vi kontrollen över tekniken som ligger till grund för vår offentliga sektor.

Fri mjukvara är tillgänglig att läsa för alla. Det gör att transparensen i hur offentlig sektor de facto fungerar stärks. Kunniga medborgare och experter kan dessutom granska mjukvaran och rapportera in fel och buggar. Det stärker det offentligas informationssäkerhet.

Olika offentliga aktörer kan också ha behov av liknande IT-system. Med fri mjukvara ökar möjligheterna till samarbete, man kan bygga vidare på och bygga komplement till varandras system, och man kan drastiskt minska kostnaderna för underhåll och support.

Offentlig upphandling kan erbjuda den kritiska massa av trygga intäkter som krävs för att innovativa utmanare i små och medelstora företag ska kunna gå in på de digitala marknader som idag domineras av enorma multinationella konglomerat.

Digitaliseringen av offentlig sektor ska bygga på öppna standarder, fri mjukvara, fri hårdvara och öppna data. Det garanterar transparens, innovation och kostnadseffektivitet.

På flera håll i världen ligger man långt före Sverige när det kommer till att utveckla teknik för det offentliga. Madrid och Barcelona har öppna verktyg där medborgarna kan vara direkt delaktiga i städernas politik. Finland publicerar alla myndigheters fakturor, för att stärka transparens och motverka korruption. Vi kan kopiera och förbättra vad de gjort och gå i bräschen för en stark digital demokrati och samhällsservice.

Piratpartiet har en vision om att Sverige ska gå i bräschen för en stark, digital demokrati med effektiv och transparent samhällsservice.

3.5 Kunskapssamhällets allmänningar

Vi vill arbeta för att öppna upp så mycket data som möjligt från våra myndigheter, och insamlad data från upphandlade tjänster. Öppna data ger nämligen medborgare bättre insyn i offentlig verksamhet och kan utgöra informationssamhällets allmänningar på vilka alla kan bygga digitala tjänster.

All data som inte är personlig kan öppnas, tillgängliggöras och användas för att förbättra myndighetstjänster och låta både företag, civilsamhälle och myndigheter utveckla nya tjänster som förbättrar människors liv. Möjligheten för kreativa småföretag och forskare att konkurrera med storföretagen stärks när data inte är inlåst, utan fri att använda.

3.6 Ett sammanhållet samhälle

När det offentliga allt mer digitaliseras riskerar vi att skapa nya klyftor mellan de som har resurserna, kunskapen och förmågorna för att navigera det nya digitala samhället och de som lämnas efter i ett digitalt utanförskap. Detta digitala utanförskap riskerar att bli en avgörande klyfta mellan olika grupper i samhället. Det är oerhört viktigt att digitaliseringsprocessen därför tar sikte på att stärka infrastrukturen för offentlig service i landsbygd och andra områden med sämre tillgång till dagens service, och att digitaliseringen sker i samråd med de grupper som annars löper störst risk att lämnas efter, som äldre med låg inkomst.

Rätt utförd kan digitaliseringen vara ett sätt att överkomma geografiska och sociala barriärer mellan medborgare, företag och myndigheter. Vi måste alltid tänka på inkludering i digitaliseringen av Sverige för att motverka det digitala utanförskapet.

3.7 Stärkt demokrati – insyn, deltagande, ansvar

Demokratin behöver stärkas både i Sverige och inte minst i EU. Vi behöver agera politiskt för att transparens och möjligheter till deltagande och ansvarsutkrävande präglar vår demokrati. För oss är genuint deltagande från medborgare och civilsamhällets i politikens vardag ett nödvändigt villkor för demokratins hälsa.

De senaste decennierna har vi sett hur allt mer auktoritär och repressiv nätpolitik har paketerats in i så kallade frihandelsavtal. Vad som egentligen borde vara demokratiskt fattad lagstiftning på viktiga områden som nätneutralitet, dataskydd, upphovsrättssanktioner, mellanhänders ansvar för nätanvändares beteende med mera ska inte förhandlas om bakom stängda dörrar i hemliga handelsavtal.

Medborgare behöver få möjligheter att digitalt medverka till att forma budgetar och hur pengar spenderas, både i Sverige och i EU. Man kan till exempel tänka sig att EU upprättar en plattform där forsknings- och utvecklingsprojekt kan ansöka om medel och medborgare kan rösta om vilka projekt som de vill finansiera, samt där medborgare kan publicera problemområden för forskning och utveckling, som andra kan gå in och garantera finansiering för.

Idag styrs finansieringen av forskning och utveckling av ovalda byråkrater och privata särintressen – dessa behöver kompletteras med ett demokratiskt perspektiv. Och så ser det ut på flera håll inom den offentliga verksamheten. Digitaliseringen erbjuder möjligheten att låta medborgarna vara mer delaktiga i politiken – den möjligheten vill Piratpartiet utnyttja. I Spanien, Taiwan och Estland har medborgarna större inflytande över sin politik – om Sverige styrdes av pirater skulle också du ha den möjligheten.

3.8 Befria internet från oligopolen

Internet är bakbundet. Från att ha varit en öppen plattform där en stor mängd olika aktörer drev egna hemsidor och tjänster, konkurrerande eller samarbetande, så har internet idag inhägnats. En liten grupp enorma amerikanska teknikföretag dominerar totalt marknaden för servrar, hemsidor, kommunikation, sökmotorer, mobiltelefoner och så vidare.

Denna otroliga koncentration av makt har konsekvenser för samhället på flera plan. Den hindrar innovation, leder till färre valmöjligheter för nätanvändare och hotar våra rättigheter, så väl ekonomiska som icke-ekonomiska. Så långt är nätmonopolen inte särskilt olika mer traditionella monopol. Den punkt där de skiljer sig åt är i hur breda konsekvenserna av deras dominans blir, när digitaliseringen av samhället fortskrider.

Nätjättarna kan i praktiken censurera vissa yttranden, utföra psykologiska experiment på miljontals ovetande personer, potentiellt ändra resultatet i allmänna val genom att påverka informationsspridning, krossa företag man ogillar och så vidare. Genom den kontroll detta oligopol av teknikföretag har på hela värdekedjan – från mobiltelefoner till appmarknaderna för dessa telefoner, till de dominerande apparna och de resurser dessa appar använder – kan man hindra konkurrens i flera olika led. Värst är situationen på informationsmarknader, där koncentration av makt innebär kontroll över samhällets informationsflöde. Att enskilda aktörer kan styra över detta är ett konkret hot mot individers yttrande- och informationsfrihet.

Mycket av modern nätpolitik gör dessa problem ännu värre än de redan är. Genom lagar som ställer höga krav på den som har plattformar där användare själva kan få vara deltagare på nätet ställer man upp ännu högre murar runt dessa dominerande företags affärsmodeller, så att konkurrens i praktiken blivit närmast omöjlig. Problemet är att man utgår från att man ska reglera vad som kommuniceras, snarare än hur vi kommunicerar. I det digitala samhället kommuniceras allting genom kod, vilken reglerar vad som är möjligt och omöjligt att göra över nätet. Den är hårdare än någon lagstiftning, eftersom den inte går att bryta mot. Vi kan inte skriva lagar om hur nätet ska fungera som bryter mot hur kod fungerar.

Piratpartiet anser att konkurrenspolitiken behöver vara mer aktiv i att stoppa dominerande företag från att implementera praktiska eller juridiska hinder för konkurrenter eller för att låsa in konsumenter i sina ekosystem. I takt med att allt mer handel flyttar till nätet ökar oligopolens makt över marknaden – den maktkoncentrationen behöver brytas, för marknadsekonomins skull.

Vi vill inte att dessa dominerande företag ska vara internets adelsmän, på vars ägor vi får lov att vara så länge vi beter oss så som de vill. Vi vill istället befria internet från deras dominans. Som verktyg har vi både anpassningar av klassisk konkurrenspolitik och modern lagstiftning för det digitala samhället. Vi kräver interoperabilitet, dataportabilitet och insynsmöjlighet från dominerande nätföretag.

Med vår politik bryter vi effektivt de stora nätföretagens monopoltendenser. Sann konkurrens finns när kunder enkelt kan gå från en leverantör till nästa utan friktion, vilket tvingar leverantörerna att tävla med varandra om pris och kvalité på sina varor. Den dagen användare kan byta plattform utan friktion behövs inga upprop om att alla måste byta samtidigt. Vem som helst kan direkt visa vad de anser om tjänsten genom att byta till en konkurrent.

Det här angreppssättet innebär också att vi, folket, inte behöver ge upp mer makt till teknikjättarna. Varje gång politiker kräver att de “tar ansvar” och censurerar någon del av det offentliga samtalet flyttas mer makt över detta samtal till jättarna. Det innebär en privatisering av det offentliga digitala rummet till en liten grupp företag som medborgarna inte kan utkräva ansvar från.

Piratpartiets politik flyttar istället makt till nätanvändarna, till medborgarna. Det är där vi tycker makten över internet hör hemma.

3.9 Rättsstaten

Piratpartiet förespråkar en rättsstat, där utövandet av den offentliga makten står under lagen, både genom garantier för individens rättssäkerhet och konstitutionella begränsningar av de folkvaldas lagstiftningsmöjligheter.

Rättssäkerhet innebär att individen skyddas mot övergrepp från samhället och andra individer och kan känna sig trygg i att den juridiska processen är förutsägbar, effektiv och rättvis. Individen ska betraktas som oskyldig tills den döms för ett brott. Särskilt viktig för rättssäkerheten är rätten till ett privatliv, som sätter grundläggande ramar för polisiära befogenheter.

En polisstat uppstår när makt utövas genom godtycklig övervakning, censur, frihetsberövande, angiveri och övrig polisiär makt, utan att detta åtföljs av ett rimligt och rättssäkert skydd för medborgarna i form av lagar och domstolsväsende. De senaste decenniernas införande av långtgående övervakningslagar och begynnande försök till censur av internet, för att nämna två exempel på inskränkningar i medborgarnas kommunikationsfrihet, utgör första steg mot en polisstat.

På senare år har rättssäkerheten försvagats särskilt i digitala sammanhang.

Inga privata organisationer skall vara skyldiga att agera mot misstänkt brottslighet innan dess att specifikt myndighetsbeslut har delgivits dem eller specifik kännedom om brott föreligger.

För det som en plattform själv publicerar gäller såklart direkt juridiskt ansvar.

Plattformar ska aldrig tvingas införa automatiska filter på grund av politiska påtryckningar – indirekta eller direkta. Lagar ska inte föreskriva godtycklig och svårförutsedd censur från olika mellanhänder på internet. Privatiserad rättskipning är något som Piratpartiet bekämpar, så väl på internet som utanför det.

3.10 Digital allemansrätt

Mycket av kulturen, precis som kunskapen, har under större delen av historien varit ett privilegium för ett fåtal. De senaste årens tekniska utveckling skapar emellertid stora möjligheter för allt fler att både uppleva, utöva och försörja sig på kultur.

I dag kan många olika former av kultur kopieras och spridas fritt och på så sätt nå människor som annars aldrig skulle kunna ta del av den. Aldrig tidigare har unga svenskar haft så många olika musikstilar i sina samlingar. Aldrig har det varit så lätt att få tag på udda filmtitlar. Aldrig har så många människor i tredje världen haft tillgång till ett så stort och varierat kulturutbud.

Människans kultur har alltid utvecklats genom att kulturskapare lånat av varandra, remixat och utvecklat varandras idéer. De nya teknikerna har gjort detta lättare än någonsin, och under de senaste femton åren har vi sett en explosion av mångfald och kreativitet i kulturlivet. Fler människor än någonsin har förutsättningarna att delta i kulturlivet.

Den nya tekniken har gjort det lättare för kulturskapare att hitta en publik för sin egen stil, att hålla kontakt med sin publik och att få respons från den. Därmed har det också blivit lättare för många kulturskapare att ta klivet från hobbyskapande till professionellt arbete. Det ökande antalet kulturskapare leder till ett bredare kulturutbud och ett rikare kulturlandskap.

Piratpartiet anser därför att samhällets kulturpolitik ska bygga på en realistisk uppfattning om hur kulturskapare bygger vidare på varandras framsteg, istället för på en romantisk myt om en ensam, genial upphovsman. Kulturell bredd och fri spridning av kultur för privat bruk ska uppmuntras. Kulturskapare ska få stöd att utforska den nya teknikens möjligheter.

Begränsningarna av människors fria kommunikation drivs ofta fram av privata företag som i stället för att anpassa sig efter kundernas önskemål försöker hålla tillbaka utvecklingen genom att kräva en restriktiv lagstiftning som blir problem för arkiv, museer och bibliotek, som vill digitalisera och öppna upp sina samlingar för medborgarna.

Kultur och kunskap färdas ofta samma vägar på internet. Det betyder att upphovsrättsindustrins aggressiva arbete mot kulturspridning på nätet även hämmar den fria kunskapsspridningen.

Piratpartiet anser att samhällsnyttan ska sättas före enskilda särintressen även i frågan om ekonomisk upphovsrätt, att kulturdelning i ickekommersiellt syfte ska avkriminaliseras och remixkulturen uppmuntras. Kulturskapare ska uppmuntras att finna och använda sig av teknikens möjligheter.

Kulturdelning stimulerar både produktion och försäljning av kultur. Därför finns ingen anledning att genom lag eller tekniska medel begränsa människors möjlighet att dela kultur mellan sig. Piratpartiet vill reformera upphovsrätten så att den bättre tjänar både kulturskapare och kulturkonsumenter i den nya tidens kulturlandskap.

Ett samhälle där kultur fritt får delas mellan människor i ickekommersiellt syfte gynnar hela samhället.

3.11 Patent och andra idémonopol

Starka ekonomiska aktörer lägger idag hinder för en fri användning av kunskap, idéer och information. Patent, växtsortsskydd, designskydd, varumärkesskydd och annan immaterialrätt sägs ha skapats för att stimulera och underlätta innovationer och utveckling. I själva verket är de ofta reliker från en tid med en starkt reglerad och styrd ekonomi, som försvårar innovation och utveckling och skapar onödiga globala orättvisor.

När många företag idag använder patent på närmast självklara saker för att skrämma bort konkurrenter blir det riskabelt för entreprenörer och företag att utveckla teknik och de tvingas ägna stora resurser åt immaterialrättslig juridik istället för forskning och utveckling. Det gynnar stora etablerade aktörer, och skapar en besvärlig situation för de små och medelstora företag, där många verkligt intressanta innovationer sker.

Idémonopol är också problematiska ur ett rent humanitärt perspektiv. När idémonopolister tar ut höga priser för utveckling av exempelvis nya läkemedel eller grödor är priset ofta satt efter betalningförmågan i de rika länderna. Detta innebär att människor i fattigare delar av världen utestängs från många av utvecklingens frukter: De bästa medicinerna och härdigaste eller nyttigaste grödorna blir ett privilegium för människorna i den rika delen av världen. Friare kunskap och utnyttjande av innovationer bidrar därför till att minska ekonomiska klyftor både inom och mellan länder.

Patent skaffas idag inte i syfte att skydda uppfinningar, utan för att utvinna monopolräntor. Särskilt tydligt är det inom den medicinska branschen, där det allmänna står för en stor del av finansieringen av medicin. Mycket av den privata utvecklingen sker också mediciner som i praktiken är identiska med redan existerande mediciner, även små variationer av den medicin man redan säljer, i syfte att artificiellt förlänga patentet.

Piratpartiet anser att immaterialrätt och andra inskränkningar i principen om fritt utnyttjande av information bara ska göras om det finns väldokumenterade positiva effekter som motiverar sådana inskränkningar.